

Okoliczności wprowadzenia pryncypatu przez Oktawiana, opisane w *Rocznikach* przez rzymskiego historyka – Tacyta (55/56–ok. 120 n.e.)

Kiedy po gwałtownej śmierci Brutusa i Kasjusza zabrakło już armii państwowej, kiedy Pompejusza zgnieciono koło Sycylii, a po rozbrojeniu Lepidusa i śmierci Antoniusza nawet partii juliańskiej nie pozostał inny przywódca prócz Cezara Oktawiana, złożył on tytuł triumwira, chcąc tylko za konsula być uważany i za takiego, któremu do obrony praw ludu władza trybuńska wystarcza. Lecz skoro żołnierzy przynęcił darami, lud rozdawnictwem zboża, a wszystkich słodyczą pokoju, powoli począł się wzbijać i zagarniać w swe ręce przywileje senatu, urzędników i praw. Nikt mu w tym nie stawiał oporu, gdyż najbutniejsi padli w bojach albo wskutek proskrypcji, a z pozostałej szlachty im bardziej był kto gotowy do służalstwa, tym więcej wyróżniano go bogactwami i zaszczytami; wyniesieni więc przez zmianę stosunków, woleli bezpieczną teraźniejszość niż niebezpieczną przyszłość. Także prowincje temu stanowi rzeczy nie były przeciwne: wszak podejrzliwie patrzyły one na rządy senatu i ludu z powodu sporów możnowładców i chciwości urzędników, a bezskuteczna była im pomoc praw, które mąciła przemoc, zabiegi, wreszcie przekupstwo.

Tacyt, *Roczniki*, [w:] *Dzieła*, t. 1, Warszawa 1957.

Praca z tekstem

1. Opisz, w jaki sposób doszło do przejęcia władzy w republice przez Oktawiana Augusta.
2. Podaj dwa zasadnicze czynniki, dzięki którym Oktawianowi Augustowi udało się skupić pełnię władzy.
3. Określ stosunek Tacyta do zmian, które wprowadził Oktawian August. Jak myślisz, z czego on wynikał?
4. Sporządź przypisy do nazwisk: Brutus, Kasjusz, Pompejusz, Lepidus, Antoniusz.
5. Wyjaśnij pojęcia: *władza trybuńska*, *proskrypcja*, *triumwir*.
6. Określ, jak w historiografii nazywamy wymienianą w tekście „szlachtę”.